DEVELOPMENT OF THE FAMILY MANAGEMENT FOR OVERWEIGHT PREVENTION MODEL IN URBAN THAI PRESCHOOLERS

SOMSAMAI RATTANAGREETHAKUL

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PUBLIC HEALTH
MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2008

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

Copyright by Mahidol University

DEVELOPMENT OF THE FAMILY MANAGEMENT FOR OVERWEIGHT PREVENTION MODEL IN URBAN THAI PRESCHOOLERS

SOMSAMAI RATTANAGREETHAKUL 4636633 PHPH/D

Dr.P.H. MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORS: PUNYARAT LAPVONGWATANA, Ph.D., WEENA THIANGTHAM, Dr.P.H., RACHANEE SUNSERN, Ph.D., PATRICIA C. McMULLEN, Ph.D.

ABSTRACT

This three-phase a participatory action research (PAR) aimed to determine factors influencing preschooler overweight and to develop a family management strategy model to prevent preschooler overweight. Participants in the first phase were 327 families with preschoolers. Influencing factors were considered via self-administered questionnaires in a selected public primary school in San-suk Municipality, Chonburi Province. The second phase involved 59 participants workshops and home visits to 27 families and other stakeholders to develop the model. The final phase evaluated the effects of the model. Data were collected by both quantitative and qualitative methods. Multiple logistic regression and repeated measures ANOVA were used to analyze quantitative data, and content analysis was used for the qualitative evaluation.

A family management model was emerged with two levels. First, the family level consisted of 1) family management processes: preparing a family's readiness, acting or managing behaviors, and observing and modifying behaviors; and 2) family essential elements: perceptions and concerns about child body shape, nutritional knowledge and skills, participation and consensus. Second, the school level composed networking of school organizations, public health nurses, and family self-help groups. The overall PAR process of the model involved four steps 1) preparing the participants, 2) organizing the family management, 3) sharing and promoting knowledge and experience, and 4) forming the network.

The model could significantly improve parents' knowledge and skills of feeding practices and improve a child's health behaviors. The model can effectively prevent a child's rapid weight gain; 15 families were able to maintain their healthy weight and reduced the prevalence of preschooler overweight from 16.5 % to 13.8 % at the school level.

The key to success derived from strong family participation in the PAR process and in collaborating with school to enhance sustainability of the model. Therefore, networking of families, schools, and public health nurses is most important.

KEY WORDS: FAMILY MANAGEMENT MODEL/ PRESCHOOLER OVERWEIGHT PREVENTION/ FAMILY SELF HELP GROUP/ SCHOOL COLLABORATION/ PARTICIPATORY ACTION RESEARCH

249 pp.

Copyright by Mahidol University

การพัฒนารูปแบบการจัดการโดยครอบครัวเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กไทยก่อนวัยเรียนในเขตเมือง(DEVELOPMENT OF THE FAMILY MANAGEMENT FOR OVERWEIGHT PREVENTION MODEL IN URBAN THAI PRESCHOOLERS)

สมสมัย รัตนกรีฑากุล 4636633 PHPH/D

ส.ด. สาขาวิชาเอกการพยาบาลสาธารณสุข

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ปัญญรัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา, Ph.D, วีณา เที่ยงธรรม, Dr.P.H., รัชนี สรรเสริญ, Ph.D, Patricia C. McMullen, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR)เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการเกินและพัฒนารูปแบบการจัดการโดยครอบครัวเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กก่อนวัยเรียน ดำเนินการวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี การวิจัยแบ่งออกเป็น 1) การประเมินสถานการณ์โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน 327 คน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยเสี่ยง 2) การพัฒนารูปแบบ ผ่านการจัดเวทีระดมความคิดและการอบรมแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 59 คน และเยี่ยมบ้านผู้เข้าร่วมการพัฒนารูปแบบการจัดการในระดับครอบ ครัว 27 ครอบครัว 3) การประเมินผลการพัฒนารูปแบบ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก การวัดความแปรปรวนแบบแบบวัดซ้ำ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาได้รูปแบบการจัดการเพื่อควบคุมป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กก่อนวัยเรียนที่ครอบคลุมในระดับครอบครัวและโรงเรียน ในระดับครอบครัวประกอบด้วย 1) กระบวนการจัดการในครอบครัว ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การปฏิบัติและการจัดการ การสังเกตและการปรับเปลี่ยน 2) องค์ประกอบสำคัญในการจัดการได้แก่ การรับรู้และตระหนักในรูปร่างของเด็ก ความรู้ทักษะและการมีส่วนร่วมของครอบครัวส่วนรูปแบบการจัดการในระดับโรงเรียนมีการประสานงานการทำงานกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียนพยาบาลสาธารณสุขและกลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้ปกครอง กระบวนการที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) การสร้างระบบการจัดการในครอบครัว 3) การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์ 4) การสร้างกลุ่มช่วยเหลือตนเองและเครือข่าย

ผลของรูปแบบการจัดการสามารถเพิ่มความรู้และทักษะการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพแก่ครอบครัว สามารถควบคุมน้ำหนักเด็กไม่ขึ้นอย่างรวดเร็วและลดอัตราภาวะโภชนาการเกินเด็กก่อนวัยเรียนในระดับโรงเรียนจากร้อยละ 16.5 เหลือร้อยละ 13.8 ปัจจัยความสำเร็จและความยั่งยืนของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของครอบครัวและความร่วมมือดำเนินการของโรงเรียนในการประสานงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสร้างเป็นเครือข่ายดำเนินการเพื่อผลลัพธ์คือการพัฒนาเด็กให้มีการเจริญเติบโตที่สมวัย

249 หน้า

Copyright by Mahidol University